

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GEOGRAFIE V1

NOVEMBER 2012

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 12 bladsye en 'n 12 bladsy-bylae.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER vrae.
2. Beantwoord ENIGE DRIE vrae van 100 punte elk.
3. **Vir die paragraaftipe vraag mag jy verwys na EEN idee wat jy deeglik moet bespreek OF na verskillende idees wat jy minder deeglik moet bespreek.**
4. ALLE diagramme is in die BYLAE ingesluit.
5. Nommer AL jou antwoorde in die MIDDEL van die reël.
6. Laat 'n reël oop tussen onderafdelings van vrae wat beantwoord word.
7. Begin elke vraag boaan 'n NUWE bladsy.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
9. MOENIE in die kantlyne van jou ANTWOORDEBOEK skryf nie.
10. OMKRING die nommers van die vrae wat jy beantwoord het op die voorblad van jou ANTWOORDEBOEK.
11. Waar moontlik, illustreer jou antwoorde met benoemde diagramme.
12. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: KLIMAAT EN WEER, FLUVIALE PROSESSE EN STRUKTUUR-LANDVORME

Beantwoord ten minste EEN vraag uit hierdie afdeling.

VRAAG 1

- 1.1 Verwys na FIGUUR 1.1 wat toon hoe temperature oor 'n stad en sy omliggende gebiede verskil. Dit is 'n voorbeeld van mikroklimaat.
- 1.1.1 Gee die begrip wat gebruik word om die toestand te beskryf wat in FIGUUR 1.1. getoon word. (1 x 2) (2)
- 1.1.2 Noem die benaderde oppervlaktemperatuur wat oor die stadsentrum ervaar word. (1 x 2) (2)
- 1.1.3 Kies die korrekte woord uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord langs die vraagnommer (1.1.3(a)–1.1.3(c)) in jou ANTWOORDEBOEK neer.
- (a) Temperatuur neem uitwaarts vanaf **A** (af/toe).
- (b) Temperatuur neem snags opwaarts vanaf **A** (af/toe).
- (c) Besoedeling laat die temperatuur by **A** (afneem/toeneem). (3 x 2) (6)
- 1.2 Verwys na FIGUUR 1.2 wat 'n rivier en sy sytakke toon en beantwoord die vrae wat volg.
- 1.2.1 Gee die begrip wat gebruik word om 'n gebied te beskryf wat deur 'n hoofrivier en sy sytakke gedreineer word, soos aangedui in FIGUUR 1.2 (1 x 2) (2)
- 1.2.2 Noem die dreineringspatroon wat in die skets getoon word. (1 x 2) (2)
- 1.2.3 Wat is die term wat gebruik word om te beskryf waar die rivier in die oseaan invloei, soos deur die letter **A** aangedui? (1 x 2) (2)
- 1.2.4 Watter letter dui 'n sytak aan? (1 x 2) (2)
- 1.2.5 Gee die term wat gebruik word om 'n hoogliggende gebied te beskryf wat twee strome in dieselfde dreineerbekken skei, soos deur die letter **C** aangedui. (1 x 2) (2)
- 1.3 Bestudeer die sinoptiese weerkaart (FIGUUR 1.3) en beantwoord die vrae wat volg.
- 1.3.1 Identifiseer die laagdrukstelsel gemerk **A**. (1 x 2) (2)
- 1.3.2 Verduidelik waarom daar na drukstelsel **A** as 'n laagdrukstelsel verwys word. (1 x 2) (2)
- 1.3.3 Watter bewys is daar op die kaart dat dit winter is? (2 x 2) (4)

- 1.3.4 Waarom is die weerstoestande wat langs die ooskus van Suid-Afrika ervaar word ideaal vir buitemuurse aktiwiteite? (1 x 2) (2)
- 1.3.5 Gee 'n rede vir die bewolkte toestande by Marion-eiland. (1 x 2) (2)
- 1.3.6 Verwys na weerstelsel **B**.
- (a) Noem EEN wyse waarop dit die weer in Kaapstad binne die volgende 24 uur waarskynlik sal beïnvloed. (1 x 2) (2)
- (b) Waarom beweeg hierdie siklone oor die algemeen in 'n oostelike rigting? (1 x 2) (2)
- (c) Lewer kommentaar op die invloed wat hierdie siklone op toerisme in die Suidwes-Kaap sal hê. (1 x 2) (2)
- 1.4 Verwys na die koerantartikel (FIGUUR 1.4) getitel 'SA se pikkewyne op dun ys' en beantwoord die vrae wat volg.
- 1.4.1 Wat beteken *globale klimaatsverandering*? (1 x 2) (2)
- 1.4.2 Gee EEN rede vir die styging in seetemperature. (1 x 2) (2)
- 1.4.3 Behalwe die styging in temperatuur, noem TWEE faktore wat deur wetenskaplikes geïdentifiseer is as redes vir die dalende pikkewyngetalle. (2 x 2) (4)
- 1.4.4 Die invloed van klimaatsverandering is 'n bekommernis vir almal wat in Suider-Afrika woon. In ongeveer 12 reëls, stel 'n paar maatreëls voor wat ingestel moet word om hierdie probleem op te los. (6 x 2) (12)
- 1.5 Verwys na FIGUUR 1.5 wat stroomroef illustreer.
- 1.5.1 Definieer die term *stroomroef*. (1 x 2) (2)
- 1.5.2 Rivier **C** is by aktiewe terugwaartse erosie betrokke.
- (a) Wat beteken *terugwaartse erosie*? (1 x 2) (2)
- (b) Gee 'n moontlike rede waarom terugwaartse erosie plaasvind. (1 x 2) (2)
- 1.5.3 Sal stroomroef 'n invloed hê op die vloeikenmerke van rivier **B** by sy oorsprong? (1 x 2) (2)
- 1.5.4 Noem die verskynsels gemerk **D** en **E** wat ontstaan as gevolg van stroomroef. (2 x 2) (4)
- 1.5.5 Stroomroef bring veranderinge in beide rower- en geroofde strome mee. Verduidelik (ongeveer 12 reëls) sommige van die fisiese veranderinge wat in die rower- en geroofde strome onderskeidelik sal voorkom. (6 x 2) (12)

- 1.6 Verwys na FIGUUR 1.6 wat 'n rivierprofiel toon en beantwoord die vrae wat volg.
- 1.6.1 Watter tipe rivierprofiel word hier getoon? (1 x 2) (2)
- 1.6.2 Noem TWEE dimensies (vorme) van 'n rivier wat in die geïllustreerde rivierprofiel gesien kan word. (2 x 2) (4)
- 1.6.3 Noem die dominante (hoof-) tipe erosie wat in die riviervallei plaasvind. (1 x 2) (2)
- 1.6.4 Die riviervallei toon tekens van verjonging.
- (a) Wat beteken *verjonging*? (1 x 2) (2)
- (b) Gee TWEE bewyse uit FIGUUR 1.6 om die stelling te steun dat verjonging plaasgevind het. (2 x 2) (4)
- 1.6.5 Verduidelik hoe en waarom die dimensies (vorme) van die riviervallei, in FIGUUR 1.6 geïllustreer, sal verander sodra verjonging plaasvind. (2 x 2) (4)
- [100]**

VRAAG 2

- 2.1 Verwys na FIGUUR 2.1 wat faktore wat die weer en klimaat van Suid-Afrika beïnvloed, toon. Voltooi die volgende sinne deur die ontbrekende woord neer te skryf. Skryf die woord langs die vraagnommer (2.1.1–2.1.5) neer.
- 2.1.1 Die ...-seestroom hou die ooskus van Suid-Afrika warmer as die weskus.
- 2.1.2 Die ... veroorsaak dat plekke in die binneland laer temperature ervaar as gevolg van die hoër hoogte.
- 2.1.3 Die posisie van Suid-Afrika in terme van sy ... veroorsaak oor die algemeen stabiele toestande.
- 2.1.4 Die steil hellings van die ... voorkom dat vog die binneland in die winter bereik.
- 2.1.5 Die ...-seestroom dra by tot droë, ariede toestande langs die weskus van Suid-Afrika. (5 x 2) (10)

- 2.2 Bestudeer FIGUUR 2.2 wat 'n tipiese helling verteenwoordig. Pas die stellings hieronder by die byskrifte op die diagram.
- 2.2.1 Hierdie hangelement is konveks.
- 2.2.2 Stroompies en slote kom algemeen op hierdie helling voor.
- 2.2.3 Grondkruip kom algemeen op hierdie hangelement voor.
- 2.2.4 Daar word na hierdie hangelement as 'n konstante helling verwys.
- 2.2.5 Die hangelement is vertikaal. (5 x 2) (10)
- 2.3 Bestudeer FIGUUR 2.3 wat die frekwensie van voorkoms van tropiese siklone toon.
- 2.3.1 Noem die oseaan met die meeste tropiese siklone. (1 x 2) (2)
- 2.3.2 Verduidelik waarom daar 'n gebrek aan tropiese siklone langs die ewenaar (nul grade breedte) is. (1 x 2) (2)
- 2.3.3 Wat is die verwantskap tussen die voorkoms van tropiese siklone en 'n seetemperatuur wat 26,5 °C oorskry? (1 x 2) (2)
- 2.3.4 Gee TWEE redes waarom tropiese siklone nie in die gebied gemerk **A** voorkom nie. (2 x 2) (4)
- 2.3.5 Verduidelik waarom tropiese siklone verdwyn (uitsterf) wanneer hulle oor land beweeg. (2 x 2) (4)
- 2.3.6 Noem die gevolge wat hierdie tropiese siklone sal hê op die ekonomie van lande wat in hulle pad lê. (3 x 2) (6)
- 2.4 Verwys na FIGUUR 2.4 wat 'n spotprent oor droogte is.
- 2.4.1 Verduidelik die term *droogte*. (1 x 2) (2)
- 2.4.2 Wat is die boodskap van die stelling: 'Ons sal nie meer so groot kan word nie'? (2 x 2) (4)
- 2.4.3 Waarom is veral mielieboerdery 'n risiko vir kleinskaalse (bestaans-)boere? (1 x 2) (2)
- 2.4.4 Afrika moet dringend aandag gee aan die probleem van droogtes. Maak voorstelle (ongeveer 12 reëls) oor hoe om die gevolge van droogtes volhoubaar te verminder. (6 x 2) (12)

- 2.5 FIGUUR 2.5 toon landvormverskynsels wat uit canyon-landskappe ontstaan.
- 2.5.1 Identifiseer die verskynsels gemerk **A** en **B**. (2 x 2) (4)
- 2.5.2 Identifiseer die onderliggende gesteentestrata van beide landvorme **A** en **B** op die landskap. (1 x 2) (2)
- 2.5.3 Noem EEN verskil tussen verskynsel **A** en verskynsel **B**. (1 x 2) (2)
- 2.5.4 Wat is die hoofproses van erosie wat by verskynsel **A** en **B** onderskeidelik plaasvind? (2 x 2) (4)
- 2.5.5 Beskryf EEN kenmerk van 'n canyon-landskap wat op die diagram duidelik is. (1 x 2) (2)
- 2.5.6 Bespreek hoe die landskap in FIGUUR 2.5 deur die mens gebruik kan word. Jy mag verwys na positiewe en/of negatiewe invloede. (3 x 2) (6)
- 2.6 Verwys na FIGUUR 2.6 wat 'n spotprent oor rivierbesoedeling is.
- 2.6.1 Noem TWEE wyses waarop 'n stedelike gebied tot die besoedeling van riviere bydra. (2 x 2) (4)
- 2.6.2 Stel TWEE maatreëls voor wat ingestel kan word om waterbesoedeling vanaf stedelike gebiede te verminder. (2 x 2) (4)
- 2.6.3 Skryf 'n paragraaf (ongeveer 12 reëls) waarin jy die negatiewe gevolge van menslike aktiwiteite op riviere beoordeel. (6 x 2) (12)
- [100]**

AFDELING B: MENSE EN PLEKKE: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS, MENSE EN HULLE BEHOEFTE

Beantwoord ten minste EEN vraag uit hierdie afdeling.

VRAAG 3

- 3.1 Verwys na FIGUUR 3.1 wat 'n verskeidenheid nedersettings en grondgebruiksones toon. Pas die letters **A** tot **E** in die FIGUUR by die beskrywings (3.1.1–3.1.5) wat hieronder gegee word.
- 3.1.1 Informele nedersetting
- 3.1.2 Verspreide landelike nedersetting
- 3.1.3 Tradisionele nedersetting
- 3.1.4 Sentrale Sakekern (SSK)
- 3.1.5 Kern landelike nedersetting (5 x 2) (10)

- 3.2 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B om by 'n woord/term in KOLOM A te pas. Skryf slegs die letter (A–F) langs die vraagnommer (3.2.1–3.2.5) in jou ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A		KOLOM B	
3.2.1	Agglomerasie	A	ontwikkel nywerhede in voorheen afgeskepte en onderontwikkelde gebiede
3.2.2	Nywerheidsdesentralisasie	B	geen beperkinge op die invoer en uitvoer van goedere en dienste nie
3.2.3	Ruimtelike Ontwikkelings-inisiatiewe (ROI's)	C	konsentrasie van nywerhede naby mekaar
3.2.4	Vrye handel	D	die uitruil van goedere en dienste vir wins
3.2.5	Handel	E	nywerhede wat uit kerngebiede uitbeweeg
		F	nywerhede wat gebou word om ekonomiese groei aan te moedig deur nuwe beleggings te lok

(5 x 2) (10)

- 3.3 Bestudeer FIGUUR 3.3 wat grondgebruik in 'n stedelike gebied toon.

- 3.3.1 Beskryf EEN kenmerk van die SSK. (1 x 2) (2)
- 3.3.2 Noem EEN faktor wat die ligging van die streekswinkelsentrum kon beïnvloed het. (1 x 2) (2)
- 3.3.3 Gee 'n kort beskrywing van die landelik-stedelike oorgangsonne. (1 x 2) (2)
- 3.3.4 Ontspanningsfasiliteite word oor die algemeen in die landelik-stedelike oorgangsonne gevind.
- (a) Gee bewyse uit die diagram om die stelling hierbo te steun. (1 x 2) (2)
- (b) Waarom word die ontspanningsfasiliteite wat in VRAAG 3.3.4 genoem is, in die landelik-stedelike oorgangsonne gevind? (2 x 2) (4)
- 3.3.5 Beskryf EEN manier waarop nywerhede geleë in die landelik-stedelike oorgangsonne 'n negatiewe uitwerking op die omgewing het. (1 x 2) (2)
- 3.3.6 Beskryf TWEE planne wat die plaaslike regering (stadsraad) kan gebruik om die skade veroorsaak deur hierdie nywerhede reg te stel. (2 x 2) (4)
- 3.3.7 Noem EEN manier waarop die groengordel-grond en die Oak Green Woods Country Park (landelike park) 'n rol kan speel in die volhoubare ontwikkeling van die landelik-stedelike oorgangsonne. (1 x 2) (2)

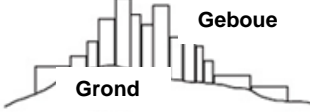

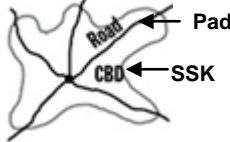

- 3.4 Verwys na TABEL 3.4 wat Suid-Afrika se hoofhandelsvennote in 2010 toon.
- 3.4.1 Watter land is Suid-Afrika se hoofinvoervenoot? (1 x 2) (2)
- 3.4.2 Watter land is Suid-Afrika se hoofuitvoervenoot? (1 x 2) (2)
- 3.4.3 Verduidelik die term *handelsbalans*. (1 x 2) (2)
- 3.4.4 Het Suid-Afrika 'n positiewe of negatiewe handelsbalans in 2010 ervaar? (1 x 2) (2)
- 3.4.5 Skryf 'n paragraaf, ongeveer 12 reëls, en stel moontlike maniere voor om op die 2010-handelsbalans te verbeter. (6 x 2) (12)
- 3.5 Verwys na die artikel getiteld 'Bitter Koffie' in FIGUUR 3.5.
- 3.5.1 Waarom voel Pedro so bitter oor die wins wat hy uit die plant van koffie maak? (1 x 2) (2)
- 3.5.2 Wie kry die grootste deel van die wins uit die koffiebedryf? (1 x 2) (2)
- 3.5.3 Koffie word as 'n onverwerkte produk uit Brasilië verkoop. Verduidelik hoe dit Brasilië se ekonomiese groei beïnvloed. (2 x 2) (4)
- 3.5.4 Globalisering het daartoe gelei dat baie ontwikkelde lande goedkoop hulpbronne by ontwikkelende lande koop.
- (a) Wat beteken *globalisering*? (1 x 2) (2)
- (b) Stel TWEE wyses voor waarop globalisering vir ontwikkelende lande nadelig kan wees. (2 x 2) (4)
- 3.6 Lees die koerantartikel oor voedselproduksie in FIGUUR 3.6.
- 3.6.1 Wat beteken *voedselonsekerheid*? (1 x 2) (2)
- 3.6.2 Beskryf die ongeregtheid wat in die artikel voorkom. (2 x 2) (4)
- 3.6.3 In baie dele van die wêreld word geneties gemodifiseerde gewasse beskou as 'n manier om voedselproduksie te verhoog.
- (a) Verduidelik die begrip *genetiese modifisering*. (2 x 2) (4)
- (b) Bespreek TWEE voordele van genetiese modifisering. (2 x 2) (4)
- 3.6.4 Die toenemende vraag na voedsel is 'n kommerwekkende ontwikkeling. Gee 'n gedetailleerde verklaring (ongeveer 12 reëls) waarom baie Suider-Afrikaanse lande sukkel om in hulle voedselbehoefte te voorsien. (6 x 2) (12)

[100]

VRAAG 4

4.1 Pas die sketse hieronder by die beskrywings wat gegee word. Skryf slegs die letter (A–F) langs die vraagnommer (4.1.1–4.1.5) in jou ANTWOORDEBOEK neer.

SKETSE	BESKRYWINGS
4.1.1 	A stervormige nedersetting
4.1.2 	B nedersettings wat halfsirkelvormig is
4.1.3 	C het baie stopstrate en robotte
4.1.4 	D laat gladde vloei van verkeer toe
4.1.5 	E stedelike profiel
	F kruisvormige nedersetting

(5 x 2)

(10)

4.2 Kies die korrekte woord(e) uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommer (4.2.1–4.2.5) in jou ANTWOORDEBOEK neer.

4.2.1 (Primêre/Sekondêre) aktiwiteite verwys na die onttrekking van grondstowwe uit die aarde.

4.2.2 (Kommersiële/Bestaans-)boerdery het te doen met verbouing vir huishoudelike gebruik.

4.2.3 Die (handelsbalans/betalingsbalans) is die finansiële staat wat die waarde van 'n land se transaksies met die res van die wêreld toon.

4.2.4 (Kwaterneêre/Tersiêre) aktiwiteite behels hoë-orde-dienste, soos navorsing.

4.2.5 Die waarde van goedere en dienste wat in 'n jaar in 'n land geproduseer word, staan bekend as die (bruto nasionale/bruto binnelandse) produk.

(5 x 2)

(10)

- 4.3 Bestudeer die tabel hieronder wat die veranderende verdeling van die wêreld se stedelike bevolking oor die afgelope 60 jaar toon.

JAAR	STEDELIKE BEVOLKING %		TOTALE BEVOLKING (MILJOENE)
	ONTWIKKELENDE LANDE	ONTWIKKELDE LANDE	
1950	38,4	61,6	730
1970	48,1	51,9	1 350
1990	63,4	36,6	2 380
2010 (beraam)	75,1	24,9	3 030

[Bron: Google]

- 4.3.1 (a) Lewer kommentaar oor die tendens van die stedelike bevolkingspersentasie vir ontwikkelde lande oor die afgelope 60 jaar. (1 x 2) (2)
- (b) Gee 'n moontlike verduideliking vir die tendens genoem in VRAAG 4.3.1(a). (2 x 2) (4)
- 4.3.2 Wat is die term wat gebruik word om die tendens waar 'n toenemende getal mense in stedelike gebiede woon te beskryf? (1 x 2) (2)
- 4.3.3 Bespreek TWEE ekonomiese stootfaktore wat mense aanmoedig om landelike gebiede te verlaat. (2 x 2) (4)
- 4.3.4 Die styging in die stedelike bevolkingspersentasie in ontwikkelende lande het agteruitgang in stadskerns laat ontstaan (stedelike agteruitgang). In 'n paragraaf (ongeveer 12 reëls) stel maniere voor waarop die plaaslike regering (stadsraad) die probleem kan oplos. (6 x 2) (12)
- 4.4 FIGUUR 4.4 beklemtoon sekere wyses waarop besoedeling op die aarde se oppervlak voorkom.
- 4.4.1 Identifiseer EEN oorsaak van lugbesoedeling in die diagram. (1 x 2) (2)
- 4.4.2 Stel EEN gevolg van lugbesoedeling en die moontlike gevolg daarvan, sigbaar op die diagram, voor. (2 x 2) (4)
- 4.4.3 Informele nedersettings is algemeen op die oewers van riviere in Suid-Afrika. Hierdie informele nedersettings dra ook by tot besoedeling op die aarde se oppervlak.
- (a) Wat is *informele nedersettings*? (1 x 2) (2)
- (b) Waarom ontwikkel informele nedersettings op die oewers van riviere? (1 x 2) (2)
- (c) Noem EEN probleem (behalwe besoedeling) wat hierdie nedersettings op die rivieroewers veroorsaak. (1 x 2) (2)
- (d) Bespreek TWEE metodes wat in Suid-Afrika gebruik word om die getal informele nedersettings te verminder. (2 x 2) (4)

- 4.5 Verwys na FIGUUR 4.5 gebaseer op die Oranjerivier-projek. Een van die redes waarom hierdie projek ontwikkel is, was om die droogtegeteisterde Oos-Kaap van meer waterhulpbronne te voorsien.
- 4.5.1 Noem EEN dam wat 'n belangrike rol speel om water vanaf die Oranjerivier na die Oos-Kaap oor te plaas. (1 x 2) (2)
- 4.5.2 In watter rivier in die Oos-Kaap vloei die water van die Oranjerivier uiteindelik in? (1 x 2) (2)
- 4.5.3 Bespreek die positiewe impak wat die Oranjerivier-projek op die ekonomiese ontwikkeling in die Oos-Kaap gehad het. (3 x 2) (6)
- 4.5.4 Die Oranjerivier-projek is ook ontwikkel om landelik-stedelike migrasie te vertraag. Verduidelik die rol van die Oranjerivier-projek in die vertraging van landelik-stedelike migrasie. (2 x 2) (4)
- 4.6 FIGUUR 4.6, 'n artikel en kaart, is gebaseer op nywerheidsaktiwiteit in die Durban-gebied.
- 4.6.1 Die meeste van die nywerhede wat naby die hawe geleë is, is brugnywerhede. Wat is *brugnywerhede*? (1 x 2) (2)
- 4.6.2 Waarom kan die Durban-hawe as 'n vragverbrekingpunt beskryf word? (1 x 2) (2)
- 4.6.3 Waarom word die ligging van die nywerhede as 'n sosiale ongeregtigheid beskou? (1 x 2) (2)
- 4.6.4 Noem waarom hierdie gebied ideaal is vir die ligging van olieraffinaderye. (1 x 2) (2)
- 4.6.5 Evalueer die belangrikheid van nywerheidsaktiwiteit vir die ekonomie van KwaZulu-Natal. (3 x 2) (6)
- 4.6.6 Die ligging van nywerheidsgebiede word deur 'n aantal faktore beïnvloed. Bespreek (in ongeveer 12 reëls) die rol van vervoer en arbeid in die ontwikkeling van Durban as 'n nywerheidsgebied. (6 x 2) (12)
- GROOTTOTAAL: 300**
- [100]**